

ΔΡΩΜΕΝΟ «ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ» του Ομίλου Γυναικών Περιοχής Κυθρέας, Σπίτι της Κύπρου, Αθήνα 7.12.2015

Ομιλία της Προέδρου κας Θεοδώρας Κναή

Πρώτιστα θα ήθελα να εκφράσω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο Σπίτι της Κύπρου για τη φιλοξενία, αγάπη και ζεστασιά που τόσο απλόχερα προσφέρει σε εμάς, τις γυναίκες της περιοχής Κυθρέας. Νιώθω βαθύτατα συγκινημένη που βρίσκομαι σήμερα εδώ στο σπίτι μας, στο Σπίτι της Κύπρου μας στην Αθήνα στο σπίτι της Κυθρέας, γιατί έτσι δίνεται η ευκαιρία σ' εμάς, τις αλύτρωτες γυναίκες της περιοχής Κυθρέας, αλύτρωτες γιατί δεν μπορέσαμε να λυτρώσουμε την ψυχή μας από το μίσος για τον Τούρκο κατακτητή του τόπου μας, γιατί δεν μπορέσαμε να λυτρώσουμε την ψυχή μας από τον πόνο για τη σκλαβωμένη γή μας, γιαγιάδες, μανάδες και κόρες, να ξεδιπλώσουμε μπροστά σας, στους απόδημους αδελφούς μας από την Κύπρο και στους αδελφούς μας Ελλαδίτες, το θεατρικό δρώμενο «Μαρτυρίες», αποτέλεσμα της συλλογής και επεξεργασίας προφορικών ιστοριών, προσωπικών αφηγήσεων, αναμνήσεων και γραπτών πηγών. Ένα κείμενο που παρουσιάζει αληθινές ιστορίες που ίσως να μη μαδαίναμε ποτέ και που έχουν σχέση με την πρόσφατη ιστορία της κατεχόμενης κωμόπολής μας.

Βασικότερος στόχος του Ομίλου μας, που μέλη του είναι όλες οι γυναίκες της περιοχής Κυθρέας και εδρεύει στην προσφυγιά ήταν, είναι και θα είναι να κρατήσουμε ζωντανές και ανεξίτηλες τις μνήμες μέσα στον χρόνο, να κρατήσουμε άσβεστο τον πόθο για επιστροφή και να συμβάλουμε στην προβολή και διατήρηση της ιστορίας και του πολιτισμού της περιοχής Κυθρέας. Έτσι θα μείνουμε κοντά στις ρίζες μας, τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις μας. Θέλουμε να χτίσουμε ξανά την Κυθρέα μας, δέλουμε να τη βλέπουμε να ζει όπως ζούσε πριν από το 1974, διατηρώντας κάθε τι που της έδινε μια ξεχωριστή ταυτότητα, γιατί αυτή είναι η ίδια η ύπαρξή μας.

Ο τόπος μας χάθηκε προσωρινά, σκύβουμε και προσκυνούμε νοερά το χώμα του, εμείς όμως οι άνθρωποί του είμαστε εδώ, η ανθρώπινη κοινωνία του ζει με τις αξίες της, τις παραδόσεις της, τα έθιμά της. Αναγκαστήκαμε να εγκαταλείψουμε τη γη μας, τις ρίζες μας, ζούμε σήμερα σε διάφορα μέρη της Κύπρου ή στο εξωτερικό, κρατήσαμε όμως την ταυτότητά μας, Κυθρεώτης, Νιοχωρίτης, Παλαικυθρίτης, Βωνιάτης, Τραχωνίτης, Εξωμετοσιανός, Μιαμηλιώτης.

Έχουμε χρέος να υπηρετήσουμε τον τόπο που μας γέννησε και μας μεγάλωσε, έχουμε χρέος να υπηρετήσουμε τον πολιτισμό, την ιστορία μας.

Αυτό το χρέος εκπληρώνουμε σήμερα με την εδώ παρουσία μας, με την παρουσίαση του έργου «Μαρτυρίες».

Μαρτυρίες, Καταθέσεις ψυχής, τεκμήρια και στοιχεία για γεγονότα από ανθρώπους που τα βίωσαν, που τα θυμούνται και τα κουβαλούν μέσα τους, ομολογίες. Άνθρωποι της Κυθρέας καταθέτουν σήμερα μπροστά σας τις μαρτυρίες τους που φωτίζουν διάφορες πτυχές της κοινωνίας της Κυθρέας. Μαρτυρίες

που βγήκαν μέσα από αναμνήσεις και μνήμες, μέσα από αφηγήσεις που δόθηκαν προφορικά αντίκρυ με ένα μικρόφωνο ή εντοπίστηκαν κατόπιν έρευνας σε διάφορα αρχεία.

Σήμερα δεν προσπαθούμε να κτίσουμε την ιστορία του τόπου μας, σήμερα δίνουμε τον λόγο στον άνθρωπο που έζησε προσωπικά τα γεγονότα που αφηγείται. Έτσι προσεγγίζουμε τις πληροφορίες του ψυχολογικού πεδίου, αισθήματα, στάσεις, αντιθέσεις προσώπων που δεν εντοπίζονται σε άλλες πηγές.

Αναμνήσεις ανθρώπων της Κυθρέας που πετάγονται μία-μία και ερωτοτροπούν μπροστά της. Γιατί όταν ερωτεύεσαι έναν τόπο δεν τον ξεχνάς ποτέ. Οι άνθρωποι της Κυθρέας είναι ερωτευμένοι με τον τόπο τους και εκείνος πάντα είναι εκεί και τους περιμένει να γυρίσουν.

Αν η ζωή είναι ένα λουλούδι, οι αναμνήσεις είναι το άρωμά της, είναι η αληθινή ευτυχία της, ακόμη κι αν οι αναμνήσεις πονούν. Αναμνήσεις που δεν δέλεις να χαθούν ποτέ γιατί γνωρίζεις ότι πολλές δεν αντιστέκονται στον χρόνο.

Νοσταλγία παλιών ημερών ντυμένων με αθωότητα, στιγμών με ένταση και πόνο, στιγμών με απορία. Τελικά ό,τι μένει από τη ζωή μας είναι στιγμές μικρές – μεγάλες, απλές- σύνθετες, καθημερινές – πρωτότυπες, υποτονικές- ενδουσιώδεις, πονεμένες-χαρούμενες, σπαρακτικές-ανακουφιστικές. Ένα ψηλάφισμα μιας ζωής, χαρούμενης και λυπημένης. Μια συναρμολόγηση σκόρπιων κομματιών ενός παζλ.

Καταδέτουν σήμερα οι άνθρωποι της Κυθρέας μπροστά σας κομμάτια από την ιστορία τους, τη μνήμη τους. Γιατί ο κάθε άνθρωπος είναι η ιστορία του και η μνήμη του. Είναι αυτό που είναι, χάρη σε όσα έζησε και όσα θυμάται. Αυτά τον καθορίζουν, του δίνουν συνέχεια, εδραιώνουν την προσωπικότητά του.

Αφηγήσεις ανθρώπων που θυμούνται, που κουβαλούν μέσα τους την Κυθρέα, την Κυθρέα που αγάπησαν, που δεν εγκατέλειψαν ποτέ το σπίτι τους, τους δρόμους, τις γειτονιές όπου έζησαν, που επιμένουν να μένουν νοερά στον τόπο τους. Αφηγήσεις μέσα από αρχεία αλλά και προφορικές ιστορίες ανθρώπων που δεν κρατούν αρχεία. Παρουσιάζονται σήμερα μαρτυρίες κοινωνικών ομάδων που παραμένουν αφανείς αν και βρίσκονται πολλές φορές πρωταγωνιστές ιστορικών γεγονότων. Μαρτυρίες που μπορεί να φωτίσουν μέχρι τώρα άγνωστες πτυχές τις κοινωνίας μας.

Είναι ανάγκη ο άνθρωπος να θυμάται, είναι ένα χρέος.

Έτσι συνεχίζεται ο πολιτισμός μας και η μεταβίβαση στις επόμενες γενιές. Οι γενιές μας αποχωρούν βιολογικά από τον κόσμο τούτο και χάνονται στοιχεία που δεν μεταβιβάζονται υποχρεωτικά στις γενιές που έρχονται. Είναι ανάγκη να γεφυρώνονται οι γενιές.

Η μνήμη συνδέεται στενά μ' αυτά που λέμε παράδοση, ιστορία, πολιτισμός, το κληροδότημα από τις περασμένες γενιές στις επόμενες, τα τεχνικά και πνευματικά επιτεύγματα του ανθρώπου στην πορεία του, την κουλτούρα του, τη ζωή, την αποταμειωμένη εμπειρία, τη συλλογική μνήμη του ανθρώπου.

Είναι ανάγκη ο άνθρωπος να θυμάται.

Όλες αυτές οι μαρτυρίες συμβάλλουν στη δημιουργία μιας αίσθησης ότι ανήκουμε σε μια κοινότητα, την ενδυναμώνουν ώστε να μπορεί να διατηρήσει το χαμόγελο που φύτρωσε μέσα από καλάσματα ερείπια και πόνο, ένα χαμόγελο ελπίδας υπομονής, αντοχής.

Είναι ανάγκη ο άνθρωπος να θυμάται και να καταγράφει.

Η παραδοσιακή μνήμη σβήνει και η ισορροπία της παράδοσης και των εδίων ανατρέπεται. Είναι ανάγκη να διατηρήσουμε κάθε υλικό κατάλοιπο, κάθε ντοκουμέντο, κάθε μαρτυρία, με δύο λόγια κάθε ορατό στοιχείο που ίσως φανεί χρήσιμο στο μέλλον, το οφείλουμε στα παιδιά μας.

Προσπαθήσαμε και συρράψαμε αναμνήσεις – αφηγήσεις σ' ένα σύνολο, τις τοποθετήσαμε σκόρπια χωρίς χρονολογική δομή, καλές και κακές. Αρχιτέκτονας αυτής της δομής η Χρύσω μας, μέλος του Ομίλου μας, η Χρύσω Μαραγκού. Το κάθε κομμάτι είχε το δικό του συγγραφέα – αφηγητή. Τώρα όμως φτιάχτηκε ένα θεατρικό έργο που ανήκει σε όλους μας, είμαστε όλοι Κυθρεώτες, είμαστε όλοι μέτοχοι.

Το θεατρικό έργο θα παρουσιαστεί σε λίγο μπροστά σας ως θεατρική παράσταση. Την παρουσιάζουν καταξιωμένοι ηθοποιοί του ΘΟΚ, καλλιτέχνες που ερμηνεύουν ρόλους που καθιλώνουν, ηθοποιοί που φτιάχνουν, υποδύονται τους χαρακτήρες των ανθρώπων που θυμήθηκαν, που μαρτύρησαν. Συνδυετικός κρίκος των μαρτυριών η μουσική και το τραγούδι του Άη Γιωρκού από τον μουσικό Προκόπη Προκοπίου.

Προσπαδούμε σήμερα να επανασυνδεθούμε νοερά και συναισθηματικά ξανά με τον τόπο μας.

Προσπαδούμε να διατηρήσουμε την ταυτότητά μας.

Προσπαδούμε να μεταδώσουμε τη μνημονική μνήμη στις επόμενες γενιές.

Προσπαδούμε σήμερα να μην ξεχάσουμε, να τιμήσουμε το παρελθόν.

Προσπαδούμε να ζωντανέψουμε γεγονότα, πρόσωπα, αγώνες, εικόνες που άρχισαν να ξεθωριάζουν με το πέρασμα του χρόνου.

Προσπαδούμε να αποστρέψουμε το πρόσωπο μας από το παρόν και να στραφούμε με νοσταλγική ματιά στο παρελθόν.

Πολλοί οι συντελεστές που βοήθησαν σ' αυτή την προσπάθεια. Σ' αυτούς δέλουμε να αναφερθούμε και να τους ευχαριστήσουμε θερμά για τη σημαντική βοήθεια που πρόσφεραν. Αρχικά θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όσο πιο θερμά μπορούμε τη φιλόλογο – εκπαιδευτικό κα Χρύσω Μαραγκού που μελέτησε και επέλεξε τα κείμενα και δημιούργησε το θεατρικό έργο «Μαρτυρίες» και το σκηνοθέτησε και τους ηθοποιούς του ΘΟΚ Νεοκλή Νεοκλέους, Έλενα Παπαδοπούλου, Κρίστη Παπαδοπούλου, Ιωάννα Σιαφάλη και Χαράλαμπο Ευριπίδου, καθώς και τον μουσικό Προκόπη Προκοπίου, που αφιλοκερδώς εργάστηκαν και θα σας παρουσιάσουν σε λίγο μια εξαιρετική παράσταση. Χωρίς την παρουσία τους, την υποστήριξή τους και την ανιδιοτέλειά τους, χωρίς τον ζήλο τους δεν θα ήταν δυνατή η υλοποίηση της θεατρικής αυτής παράστασης.

Ευχαριστώ επίσης όλους τους Κυδρεώτες που μας χάρισαν τη μνήμη τους, τις αναμνήσεις τους και τα αρχεία τους.

Ευχαριστώ τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Κυριάκο Κενεβέζο που μας τιμά σήμερα με την παρουσία του, τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υ.Π.Π. που είναι κορηγοί της εκδήλωσης, την ΟΚΟΕ και ΕΚΕ που μας στηρίζουν σε αυτή την προσπάθεια και ιδιαίτερα τον Αντιπρόεδρο της ΟΚΟΕ, τον χωριανό μας Γιώργο Συμεωνίδη και τον Πρόεδρο της ΕΚΕ Γιώργο Συλλούρη για το καιρетиισμό τους και ακόμη μια φορά το Σπίτι της Κύπρου για τη φιλοξενία του, ιδιαίτερα την κα Μαρία Παναγίδου, μορφωτικό σύμβουλο που υποστήριξε θερμά την προσπάθειά μας και τη λειτουργό Νίκη Μιχαηλίδου που είχε και την επιμέλεια της εκδήλωσης.

Ευχαριστούμε την Εύη Τσελίκα για τη σκηνογραφία της παράστασης, τα μέλη του Δ.Σ. του Ομίλου Ανθή Πέτσα- Σαββίδου, Ελένη Ανδρέου, Μαρία Συμεωνίδου, Νεφέλη Λάμπρου και Αθηνά Κολιού για την πολύπλευρη βοήθειά τους.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα όλους εσάς, φίλους και συγχωριανούς μας, που μας τιμάτε σήμερα με την παρουσία σας. Δεν θα ξεχάσουμε ποτέ την κατεχόμενη γη μας, δεν θα ξεχάσουμε ποτέ την περιοχική Κυδρέας, δεν θα επιτρέψουμε σε κανένα να ξεχάσει τον τόπο μας. Περιμένουμε και αναζητούμε μία ακτίνα φωτός για το μέλλον της περιοχής μας, για το μέλλον της Κύπρου μας. Ζητούμε τη γη που γεννηθήκαμε. Περιμένουμε και ελπίζουμε. Γιατί

«Αυτές οι καρδιές, οι καρδιές μας, δεν βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο».